

ΜΑΘΗΜΑ 24

ΤΟ ΠΑΘΗΜΑ ΕΝΟΣ ΨΕΥΤΗ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όταν ο Πόπλιος Κορνήλιος Νασικάς είχε έρθει στον Έννιο τον ποιητή και σ' αυτόν που από την πόρτα ζητούσε τον Έννιο, η υπηρέτρια είχε πει ότι αυτός δεν ήταν στο σπίτι, ο Νασικάς κατάλαβε ότι εκείνη είχε πει αυτό με διαταγή του αφεντικού (της) και ότι εκείνος ήταν μέσα. Μάθε τώρα τι έκανε μετά ο Νασικάς. Μετά από λίγες μέρες, όταν ο Έννιος είχε έρθει στον Νασικά και τον ζητούσε από την πόρτα, ο Νασικάς αναφώνησε ότι δεν ήταν στο σπίτι, αν και ήταν στο σπίτι. Τότε ο Έννιος αγανακτισμένος επειδή ο Νασικάς τόσο φανερά ψευδόταν είπε: «Τι; Εγώ δεν γνωρίζω τη φωνή σου;» Μήπως θέλεις να μάθεις τι απάντησε ο Νασικάς; «Είσαι αναιδής άνθρωπος. Εγώ όταν σε ζητούσα, πίστεψα την υπηρέτριά σου ότι εσύ δεν ήσουν στο σπίτι. Εσύ δεν πιστεύεις εμένα τον ίδιο;»

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ		
Α΄ ΚΛΙΣΗ	Β΄ ΚΛΙΣΗ	Γ΄ ΚΛΙΣΗ
poeta, -ae A	dominus, -i A	homo, -inis A
ancilla, -ae Θ	Ennius, -ii (-i) A	vox, vocis Θ
ianua, -ae Θ	ostium, -ii (-i) O	
Nasica, -ae A	Cornelius, -ii (-i) A	
	Δ΄ ΚΛΙΣΗ	Ε΄ ΚΛΙΣΗ
	iussus, -us A	dies, diei A
	domus, -us Θ	

ΕΠΙΘΕΤΑ
Β΄ ΚΛΙΣΗ
paucus, -a, -um
Γ΄ ΚΛΙΣΗ
impudens, -ntis

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ	ΕΙΔΟΣ
Is, ea, id	Οριστική
Ille, illa, illud	Δεικτική
Quis, quid	Ερωτηματική
Se	Προσωπική γ΄
Ego	Προσωπική α
Tuus, -a, -um	Κτητική β΄
Tu	Προσωπική β΄
Ipse, ipsa, ipsum	Οριστική

ΡΗΜΑΤΑ	
Exclamo, exclamavi, exclamatum, exclamare	1
Indignor, indignatus sum, indignari	1 (ΑΠΟΘΕΤΙΚΟ)
Respondeo, respondi, responsum, respondere	2
Accipio, accepi, acceptum, accipere	3
Cognosco, cognovi, cognitum, cognoscere	3
Credo, credidi, creditum, credere	3
Dico, dixi, dictum, dicere	3
Facio, feci, factum, facere	3
Quaero, quaesivi και quaeii, quaesitum, quaerere	3
Scio, scivi και scii, scitum, scire	4
Sentio, sensi, sensum, sentire	4

Venio, veni, ventum, venire	4
Mentior, mentitus sum, mentiri	4 (ΑΠΟΘΕΤΙΚΟ)
Volo, volui, - , velle	
Inquam (ΕΛΛΕΙΠΤΙΚΟ)	

Cum P. Cornelius Nasica ad Ennium poetam venisset: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το sensit. Εισάγεται με τον ιστορικό ή διηγηματικό σύνδεσμο cum, γιατί υπογραμμίζεται η βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια, δημιουργώντας μια σχέση αιτίου - αιτιατού ανάμεσά τους. Εκφέρεται με υποτακτική, γιατί είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου. Συγκεκριμένα, με υποτακτική υπερσυντελικού (venisset), γιατί εξαρτάται από το ρήμα sensit της κύριας πρότασης που είναι ιστορικού χρόνου και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

eique ab ostio quaerenti Ennium ancilla dixisset eum domi non esse: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, λόγω του παρατακτικού-συμπλεκτικού συνδέσμου –que που συνδέει την προηγούμενη χρονική πρόταση «Cum P. Cornelius Nasica ad Ennium poetam venisset» με την εν λόγω πρόταση. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το sensit. Εισάγεται με τον εννοούμενο ιστορικό ή διηγηματικό σύνδεσμο cum, γιατί υπογραμμίζεται η βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια, δημιουργώντας μια σχέση αιτίου - αιτιατού ανάμεσά τους. Εκφέρεται με υποτακτική, γιατί είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου. Συγκεκριμένα, με υποτακτική υπερσυντελικού (dixisset), γιατί εξαρτάται από το ρήμα sensit της κύριας πρότασης που είναι ιστορικού χρόνου και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

quid postea Nasica fecerit: δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση, ως αντικείμενο στο ρήμα accipe της προηγούμενης κύριας πρότασης. Εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία quid, γιατί είναι μερικής αγνοίας, και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί θεωρείται ότι η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενό της. Συγκεκριμένα, με υποτακτική παρακειμένου, γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (accipe = προστ. ενεστώτα) και δηλώνεται το προτερόχρονο στο παρόν. (Ευθύς λόγος: quid postea Nasica fecit?)

Paucis post diebus cum Ennius ad Nasicam venisset: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το exclamavit. Εισάγεται με τον ιστορικό ή διηγηματικό σύνδεσμο cum, γιατί υπογραμμίζεται η βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια, δημιουργώντας ανάμεσά τους μια σχέση αιτίου και αιτιατού, υπάρχει πρόταξη του επιρρηματικού προσδιορισμού. Εκφέρεται με υποτακτική, γιατί είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική υπερσυντελικού (venisset), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (exclamavit) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν.

et eum a ianua quaereret: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση λόγω του παρατακτικού-συμπλεκτικού συνδέσμου et που συνδέει την προηγούμενη χρονική πρόταση «Paucis post diebus cum Ennius ad Nasicam venisset» με την εν λόγω πρόταση. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το exclamavit. Εισάγεται με τον εννοούμενο ιστορικό ή διηγηματικό σύνδεσμο cum, γιατί υπογραμμίζεται η βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια, δημιουργώντας ανάμεσά τους μια σχέση αιτίου και αιτιατού. Εκφέρεται με υποτακτική,

γιατί είναι φανερός ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική παρατατικού (*quaereret*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*exclamavit*) δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

etsi domi erat: δευτερεύουσα επιρρηματική εναντιωματική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός της εναντίωσης στο ρήμα της κύριας. Εισάγεται με τον εναντιωματικό σύνδεσμο *etsi* και εκφέρεται με οριστική, διότι εκφράζει μια πραγματική κατάσταση, παρά την οποία ισχύει το περιεχόμενο της κύριας πρότασης, σε χρόνο παρατατικό και αναφέρεται στο παρελθόν.

quod Nasica tam aperte mentiebatur: δευτερεύουσα ουσιαστική αιτιολογική πρόταση, η οποία εξαρτάται από τη μετοχή *indignatus* (μετοχή προερχόμενη από ρήμα ψυχικού πάθους) της κύριας πρότασης, ως αντικείμενο στο *indignatus*. Εισάγεται με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quod* και εκφέρεται με οριστική, διότι δηλώνει αιτιολογία αντικειμενικά αποδεκτή, σε χρόνο παρατατικό και αναφέρεται στο παρελθόν.

quid Nasica responderit: δευτερεύουσα ουσιαστική πλάγια ερωτηματική πρόταση, ως αντικείμενο του τελικού απαρεμφάτου *scire* της προηγούμενης κύριας πρότασης. Εισάγεται με την ερωτηματική αντωνυμία *quid*, γιατί είναι μερικής αγνοίας, και εκφέρεται με υποτακτική, γιατί θεωρείται ότι η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενό της. Συγκεκριμένα, με υποτακτική παρακειμένου (*responderit*), γιατί εξαρτάται από αρκτικό χρόνο (*scire* απαρέμφατο Ενεστώτα που εξαρτάται από το *vis*: οριστική ενεστώτα) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρόν. [Ευθύς λόγος: *Quid Nasica respondit?* (Οριστική παρακειμένου)].

cum te quaereram: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης με ρήμα το *credidi*. Εισάγεται με τον ιστορικό ή διηγηματικό σύνδεσμο *cum*, ο οποίος υπογραμμίζει τη βαθύτερη σχέση της δευτερεύουσας με την κύρια και δημιουργεί ανάμεσά τους μια σχέση αιτίου και αιτιατού. Εκφέρεται με υποτακτική, που κάνει φανερό τον ρόλο του υποκειμενικού στοιχείου. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική παρατατικού (*quaererem*), γιατί εξαρτάται από ρήμα *credidi* ιστορικού χρόνου (*credidi*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν.

1. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω ρηματικούς τύπους του κειμένου 24.

- i. **venisset:** β' ενικό υποτακτικής ενεργητικού παρατατικού
- ii. **dixisset:** γ' πληθυντικό υποτακτικής παθητικού ενεστώτα
- iii. **exclamavit:** α' πληθυντικό υποτακτικής ενεργητικού παρατατικού
- iv. **cognosco:** γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου
- v. **es:** β' πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού
- vi. **credidi:** α' ενικό οριστικής ενεργητικού μέλλοντα
- vii. **quaerem:** απαρέμφατο του ενεργητικού παρακειμένου
- viii. **fecerit:** β' ενικό οριστικής ενεργητικού μέλλοντα
- ix. **accipe:** γ' πληθυντικό οριστικής παθητικού υπερσυντελικού
- x. **scire:** μετοχή [ενεργητικού] μέλλοντα

2. γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω τύπους των ουσιαστικών, επιθέτων και αντωνυμιών του κειμένου 24.

- i. **eique**: γενική πληθυντικού στο γένος που βρίσκεται
- ii. **diebus**: ίδια πτώση του άλλου αριθμού
- iii. **ianua**: γενική ενικού
- iv. **vocem**: αφαιρετική πληθυντικού
- v. **tu**: γενική πληθυντικού
- vi. **ipsi**: αιτιατική ενικού στο θηλυκό γένος
- vii. **poetam**: δοτική πληθυντικού
- viii. **paucis**: γενική πληθυντικού στο γένος που βρίσκεται
- ix. **domini**: ίδια πτώση του άλλου αριθμού
- x. **impudens**: αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος

3. Στις παρακάτω δευτερεύουσες προτάσεις του κειμένου 24 που εκφέρονται με υποτακτική να δικαιολογηθεί ο χρόνος εκφοράς, σύμφωνα με τους κανόνες της ακολουθίας των χρόνων (consecutio temporum).

“cum P. Cornelius Nasica ad Ennium poetam venisset”

“cum te quaererem”

“cum Ennius ad Nasicam venisset”

4. Να τρέψετε την ενεργητική σύνταξη του ρήματος στην πρώτη πρόταση και του απαρεμφάτου στη δεύτερη σε παθητική:

Ego non cognosco vocem tuam?

Nasica sensit illam domini iussu id dixisse.

5. Να συμπύξετε την ακόλουθη δευτερεύουσα πρόταση σε μετοχή: Ego cum te quaererem, ancillae tuae credidi te domi non esse